

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Черкаський державний технологічний університет
Мукачівський державний університет
Вища технічна школа Східна Вестфалія-Ліппе (Німеччина)
Краківський політехнічний університет
імені Тадеуша Костюшко (Польща)
Університет Вітаутаса Великого (Литва)
Політехнічний інститут м. Браганси (Португалія)
Болгарський міжнародний університетський коледж (Болгарія)

**I Міжнародна
науково-практична конференція**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ І
ГОСТИННОСТІ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ**

13-14 вересня 2024 року

Збірник тез

Луцьк 2024

УДК 338.48:640.41 (477)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Луцького національного технічного університету (протокол № 1 від 11 вересня 2024 р.)

Перспективи розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та світі: тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 208 с.

Відповідальний за випуск: доктор економічних наук, професор Матвійчук Л.Ю.; кандидат географічних наук, доцент Лепкий М.І.

У тезах доповідей міжнародної науково-практичної конференції висвітлено стан та перспективи розвитку туризму в Україні та світі; відображено результати наукових досліджень науковців, молодих вчених, аспірантів та магістрантів щодо сучасних тенденції та стратегічних векторів розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та світі; регіональних особливостей організації індустрії туризму та гостинності; теорії та методології управління сталим розвитком туризму; культурної спадщини та креативних індустрій як інструментів розвитку туризму; організації роботи підприємств індустрії туризму та гостинності в умовах війни.

Тези доповідей надано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

© Луцький національний технічний університет, 2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

ВАХОВИЧ Ірина, доктор економічних наук, професор, ректор Луцького національного технічного університету

Організаційний комітет:

ЛЮТАК Олена, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та досліджень Луцького національного технічного університету;

МАТВІЙЧУК Людмила, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;

ЧЕПУРДА Лариса, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Черкаського державного технологічного університету;

МІЛАШОВСЬКА Ольга, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи Мукачівського державного університету;

КОРСАК Віктор, доктор економічних наук, голова Ради директорів VolWest Group;

ДАЩУК Юлія, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;

СИДОРУК Світлана, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;

ГРОМИК Оксана, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;

ЗУБЕХІНА Тетяна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;

ПОДОЛЯК Володимир, кандидат технічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;

ПОЛІЩУК Віталій, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету.

Відповідальний секретар:

ЛЕПКИЙ Михайло, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

ЗМІСТ

Секція 1. Сучасні тенденції та стратегічні вектори розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та світі	7
<i>Босовська М.В., Охріменко А.Г.</i> Стратегічні вектори розвитку індустрії гостинності в Україні	7
<i>Лютак О.М., Грицай О.В.</i> Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму у світі.....	11
<i>Матвійчук Л.Ю.</i> Напрями адаптації індустрії гостинності до умов воєнного стану та післявоєнного відновлення.....	14
<i>Бойко М.Г., Бондар С.В.</i> Адаптація готельного бізнесу України до кризових умов.....	18
<i>Папп В.В., Бошота Н.В.</i> Роль цифрових технологій у розвитку індустрії гостинності.....	21
<i>Антоненко І.Я., Мельник І. Л.</i> Реалії і перспективи інноваційного розвитку ресторанного бізнесу.....	25
<i>Безкоровайна Л.В.</i> Європейська стратегія розвитку туризму в сільській місцевості.....	29
<i>Льїн Л.В.</i> Галузеве туристичне районування: теоретичні та прикладні аспекти.....	32
<i>Шейко Ю.О.</i> Штучний інтелект в маркетингу послуг індустрії гостинності.....	36
<i>Подоляк В.М., Смаль Б.А., Суворова Т.О.</i> Тенденції розвитку інноваційних технологій готельно-ресторанного підприємства	39
<i>Крупський О.П., Стасюк Ю.М.</i> Роль сторітейлінгу в розвитку туризму: інноваційний підхід до залучення туристів	42
<i>Федорчук-Мороз В.І., Вісин О.О., Матвійчук В.В.</i> Роль геополітичних факторів в розвитку індустрії туризму та гостинності.....	46
<i>Рудь В.Д., Остапович Д.В., Міщанчук В.О.</i> Сучасні трансформації розвитку індустрії туризму та індустрії гостинності.....	49
<i>Книш С.С., Мацера М.К.</i> Кластерний підхід як фактор посилення конкурентоспроможності туристичних територій України.....	51
Секція 2. Регіональні особливості організації індустрії туризму та гостинності	54
<i>Смирнов І.Г., Любіцева О.О., Гринюк Д.Ю.</i> Представники Лемківщини в національно-патріотичному та мистецько-культурному розвитку України та світу (туристичний аспект в умовах російсько-української війни).....	54
<i>Корсак В.І., Будько Д.Р.</i> Інноваційний розвиток гастрономічного туризму Волині	59
<i>Шегинська А.І., Стадник М.Є., Живко О.В.</i> Регіональні особливості організації індустрії туризму та гостинності на Львівщині	62
<i>Jurgita Zaleckienė, Adomas Klapatauskis</i> Opportunities and challenges for farmers' cooperation with rural tourism service providers	65
<i>Машика Г.В.</i> Регіональні особливості організації індустрії туризму на	69

прикладі Карпатського регіону в сучасних умовах.....	
<i>Шелеметьєва Т.В.</i> Регіональні особливості розвитку індустрії туризму і гостинності (на прикладі Запорізького регіону).....	72
<i>Щука Г.П.</i> Туристичний бізнес Закарпаття в умовах війни.....	76
<i>Льїна О.В., Мар'юсик А.Ф.</i> Оцінка доступності історико-культурних об'єктів та закладів розміщення міста Луцька для людей з особливими потребами.....	80
<i>Тригуба В.Ю.</i> Вплив декарбонізації алюмінієвої промисловості на розвиток туризму.....	83
<i>Сидорук С.В., Оніщук М.М., Токарський В.Р.</i> Стратегія відновлення малого та середнього бізнесу у секторі туризму та гостинності.....	86
<i>Громик О.М.,</i> Особливості організації обслуговування в закладах ресторанного господарства при готелях.....	90
<i>Штанько О.Ф.</i> Культурна спадщина як (не) стереотипний маркер (на прикладі музейного простору «Окольний замок»).....	94
<i>Domnich L.</i> Regional Characteristics and Trends in Tourism and Hospitality Industry in Africa: A Five-Year Review of Tourist Flows, Key Challenges, and Future Directions.....	97
Секція 3. Теорія та методологія управління сталим розвитком туризм	101
<i>Dalia Perkumiene, Milita Vienazindiene</i> Legal challenges of protecting personal data related to tourist information in the digital environment.....	101
<i>Milita Vienazindiene, Dalia Perkumiene</i> The role of collaboration in the development of sustainable medical tourism.....	105
<i>Гладкий О.В., Гашимов М.Ф.</i> Використання методів просторового аналізу для оцінки ефективності розміщення туристичних підприємств (дестинацій)	109
<i>Лепкий М.І., Поліщук В.Л. Павленко С.В.</i> Значення концепції сталого розвитку в системі підвищення рівня якості туристичних послуг.....	112
<i>Мілашовська О.І.</i> Механізми сталого розвитку індустрії туризму та гостинності.....	115
<i>Лужанська Т.Ю., Лета В.В., Дідович О.О.</i> Прикладні аспекти дослідження природоохоронних територій в контексті сталого розвитку	118
<i>П'ятка Н.С., Іщенко О.С., Могіш Т.В.</i> Сутність ревіталізації територіальних систем	122
<i>Artur Kuchciński, Гофман Ю.Б.</i> Global experience of sustainable development tourism and recreation of the regions.....	126
<i>Зубехіна Т.В., Гулюк М.Г.</i> Стратегічне управління суб'єктами сфери туризму.....	128
Секція 4. Культурна спадщина та креативні індустрії як інструменти розвитку туризму	133
<i>Лепкий М.І., Левчук О.І.</i> Гастрономічні туристичні ресурси – основа туристичного бренду Волинської області.....	133
<i>Жадько О.А., Скруха Б.П.</i> Віртуальні подорожі як інструмент промоції	137

розвитку туризму та рекреації України.....	
<i>Маркевич І.В., Шаула О.В.</i> Роль креативних індустрій в розвитку індустрії гостинності.....	139
<i>Erika Zabulionė</i> From culture to smart culture: experiencing smart tourism...	142
<i>Rasa Pranskuniene</i> Skill development in the encouragement of mindset towards environmental awareness and sustainable development: what about Greenfluencing?.....	146
<i>Дацюк Ю.Є.</i> Мобільна виставка як інструмент презентації потенціалу культурного туризму територіальної громади.....	149
<i>Горюнова К.А., Гусак Н.Б., Філінчук С.С.</i> Розвиток партнерських відносин між суб'єктами туристичних регіонів в умовах євроінтеграції	153
Секція 5. Організація роботи підприємств індустрії туризму та гостинності в умовах війни	156
<i>Чепурда Л.М., Чепурда Г.М.</i> Вплив війни на розвиток та функціонування індустрії гостинності України.....	156
<i>Живко З.Б., Родченко С.С., Живко М.О.</i> Особливості організації роботи підприємств індустрії туризму та гостинності України в умовах війни...	159
<i>Балджи М.Д.</i> Попит на послуги туристичного бізнесу під час воєнного стану в Україні.....	162
<i>Лепкий М.І., Мезенцева І.В.</i> Інклюзивний туризм, як засіб соціально-психологічної реабілітації населення України в умовах війни.....	165
<i>Бордун О.Ю.</i> Використання програм на основі штучного інтелекту у підборі персоналу туристичних організацій.....	168
<i>Аніпко Н.П., Андрусак Н.С.</i> Пропозиції туристичного оператора JOIN UP на період осінь-зима 2024-2025 рр. для громадян України.....	172
<i>Ranova A.S.</i> Activities and development of hotel and restaurant enterprises during marital state.....	175
<i>Зеленська Л.І., Ільтьо Г.Ф., Добош К.Г.</i> Гейміфікація як новітній освітній тренд.....	177
<i>Танська Л.В.</i> Вплив війни на впровадження інноваційних технологій у сфері туризму.....	181
<i>Чала А.А.</i> Адаптація готельно-ресторанного сектору до нових реалій: як війна змінює бізнес-моделі.....	184
<i>Джумурат В.М., Горященко М.С.</i> Регулювання механізмів розвитку туристичного потенціалу України на засадах закордонного досвіду.....	188
<i>Безугла Л.С., Белобородова М.В.</i> Туристична ревіталізація застарілої промислової забудови.....	191
<i>Варяничко М.В.</i> Глобальні практики управління туристичними лестинаціями з урахуванням принципів сталого розвитку.....	195
<i>Горіна Г.О.</i> Особливості розвитку міжнародного ділового туризму	198
<i>Костинець В.В., Костинець Ю.В.</i> Роботизований туризм: світовий тренд як відповідь на нестачу кваліфікованих кадрів.....	201
<i>Федан К.С., Ніколайчук О.А.</i> Аналіз управління якістю обслуговування у готелі «Центральний» Кривого Рогу.....	205

6. Динаміка податкових надходжень по областях за перше півріччя 2024 року. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovih-nahodzhen-po-oblastyah-za-pershe-pivrichchya-2024-roku> (дата звернення: 31.08.2024).

УДК 338.48

ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС ЗАКАРПАТТЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Щука Г.П., доктор педагогічних наук, професор

Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II, Берегово

Діяльність підприємств індустрії туризму та гостинності значною мірою визначається зовнішнім середовищем. Початок російсько-української війни та окупація частини території у 2014 році, пандемія Covid-19 та посилення російської агресії з лютого 2022 року – це «чорні лебеді», які призвели до катастрофічних наслідків на вітчизняному туристичному ринку. За підрахунками вчених ДТЕУ (м. Київ) матеріальні збитки сектору туризму внаслідок російської агресії лише за один рік (лютий 2022 р. – лютий 2023 р.) склали понад 193 млрд доларів США [1, с. 58]. За даними ДАРТ сума податкових надходжень від туристичної сфери за 2022 рік склала 1 551 182 тис. грн, що на 30,5% менше в порівнянні з 2021 роком, а кількість платників податків знизилася за 2 роки на 25% [2, с. 4].

Проте, аналізуючи стан сектору туризму, необхідно взяти до уваги, що різні регіони країни, в залежності від наявності активних бойових дій, віддаленості від лінії фронту та відносної безпечності території, демонструють різні показники. Більш того, галузь адаптується до умов війни. Якщо в одних регіонах країни (окуповані території, зони можливих та активних бойових дій) туризм спочатку майже припинив своє існування, в інших (більш безпечні західні області країни) він набирає обертів. За даними ДАРТ лише 9 областей України (окуповані території та зони активних бойових дій) за туристичним збором у 2024 р. не вийшли на показники 2021 року [3]. Але навіть на територіях, де йдуть активні бойові дії, туризм показав позитивну динаміку, порівняно з минулим, 2023 роком. (див. рис. 1).

Очевидно, що можливість проведення ґрунтовних наукових досліджень наразі обмежена: ситуація на фронті нестабільна, туристичний ринок динамічний, доступ до значних масивів статистичної інформації закритий, до того ж, умови життя та роботи науковців погіршуються, що пов'язано з перебоями в постачанні електроенергії, руйнуванні інфраструктури, втрати домівок та роботи, вимушеному переселенні та ін. Відповідно, кількість публікацій даної тематики незначна.

Наразі ми можемо говорити про публікації Л. Квасній, І. Гонак (аналізують загальні аспекти діяльності підприємств рекреаційно-

туристичної сфери під час війни [4]), І. Несторишина, Л. Медвідь (розглядають розвиток воєнного туризму на сучасному етапі [5]), В. Косик, В. Зігунов, І. Зігунова, М. Рейманн, О. Корнус, Х. Паланг (характеризують розвиток туристичного бізнесу в Сумській області в умовах війни [6; 7]), А. Зарубіна, Е. Сіра, Л. Демчук (визначають особливості організації подорожей в умовах війни: комендантський час, наявність бомбосховищ [8]) та ін.

В даній роботі ми охарактеризуємо основні зміни, які відбулися на туристичному ринку Закарпаття в результаті посилення російської агресії.

Закарпаття, незважаючи на імідж туристичного регіону, в 2021 р. займало лише дев'яту позицію в країні за показниками туристичного збору [3]. В регіоні не було великих туристичних компаній та підприємств, які б розорилися (бо їх взагалі не було), дрібний та середній бізнес, хоч і був ослаблений, але утримався за рахунок зростання попиту на внутрішній туризм та, так званих, «тест-туристів», які на прикордонних територіях очікували результатів тестів на Covid-19 та користувалися туристичними послугами. З 22 лютого 2024 року Закарпаття перетворилося в один з найбезпечніших регіонів України, який приймав ВПО або ж забезпечував транзит за кордон. Як відзначалося вище, статистична інформація щодо пересувань наразі недоступна, тому окреслимо лише основні аспекти.

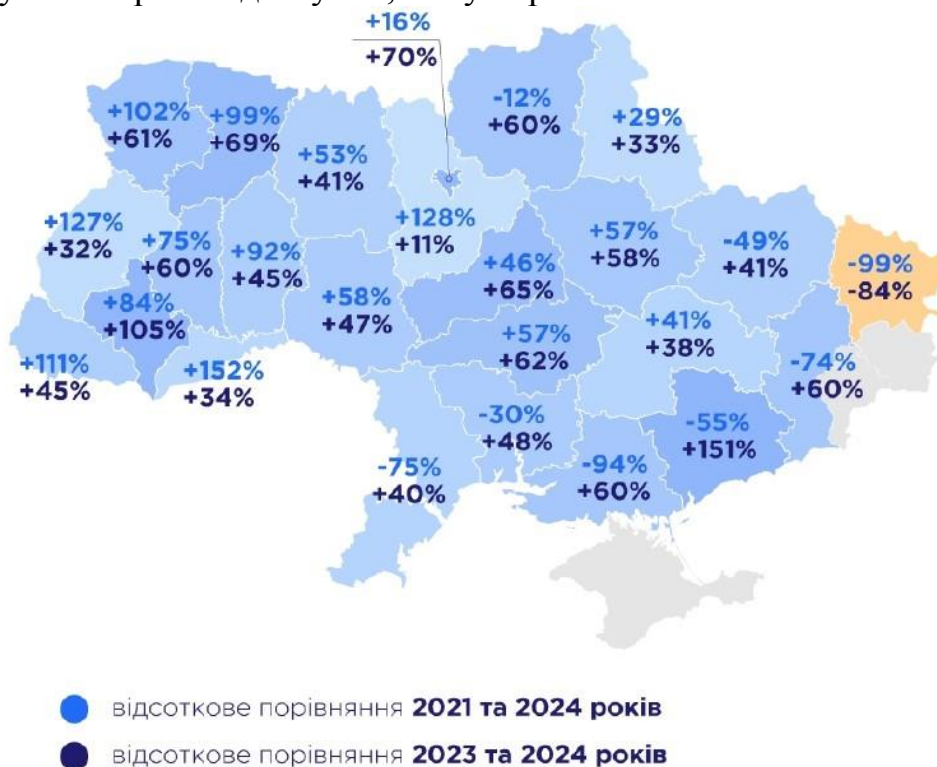

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень від туризму по областях за перше півріччя 2024 року [3].

Перший значний потік туристів спостерігався в регіоні вже наприкінці грудня 2021 року, що спочатку пов'язувалося з новорічно-різдвяними святами. Проте, в результаті посилення напруги в суспільстві, більшість приїжджих затрималися в регіоні на січень та лютий, що

простежувалося по завантаженості закладів розміщення та підприємств харчування.

З 22 лютого 2022 р. попит на послуги розміщення зріс у сотні разів і власники опинилися перед вибором: продовжувати працювати на комерційній основі чи надавати допомогу безкоштовно. Незначна частина закладів розміщення почала приймати ВПО на безкоштовній основі, окремі – виділили певну кількість номерів для надання безоплатної допомоги сім'ям з дітьми, інші продовжували працювати на комерційній основі, досить часто підвищуючи ціну за послуги. В результаті останні фінансово зміцніли і вже у 2024 році змогли собі дозволити робити ремонти в існуючих приміщеннях та / або розпочати будівництво нових.

В регіоні зросла кількість закладів харчування. З одного боку, це стало результатом зростання кількості населення та підвищенням попиту. З іншого, внутрішньо переміщені особи, інтегруючи в громаду і користуючись можливістю отримання грантової підтримки від міжнародних організацій, відкривали кав'ярні, ресторани, пекарні тощо. Природно, що якась частина цих закладів закрилися (власники повернулися в свій регіон, або виїхали за кордон), але значна кількість склала гарну конкуренцію місцевим закладам і продовжує працювати.

Збільшився попит на внутрішні тури та екскурсійні послуги: чоловіки, позбавлені можливості перетнути кордон, привозять свої родини на відпочинок у Закарпаття; жителі прифронтових територій також намагаються хоча б якийсь час провести на безпечній території; громадські організації та міжнародні донори підтримують проекти по оздоровленню дітей. Кількісні показники цих потоків залежать від мобілізаційної позиції уряду, активності ТЦК, агресивності росії та сезонності. Цей попит наразі не задовольняється певною мірою. Особливо складно з організацією транспортних перевезень – відсутні водії-чоловіки, які б мали бронь від воєнної служби, а кількість водіїв-жінок, які мають водійські посвідчення з категорією Д чи Д1, недостатня. Це є однією з причин зменшення пропозиції на організацію виїзних міжнародних подорожей, попит на який існує.

Власники туристичних підприємств відзначають зміну споживача: в регіоні збільшилася кількість туристів, які звикли до найвищого рівня послуг за системою «all inclusive», і в той же час відчувається збідніння власної цільової аудиторії.

Основною проблемою туристичних підприємств регіону є відсутність кваліфікованих кадрів. Традиційно значна кількість закарпатців працює за кордоном. Російська агресія змусила їх подбати про членів родини: забрати у більш безпечну Європу. Фахівці, які переселилися до регіону, не задоволені рівнем оплати праці (вона на порядок нижча, ніж у Харкові, Києві, Дніпрі та інших містах) і намагаються при першій же можливості повернутися додому, що теж посилює плинність персоналу.

Отже, відносна безпечність регіону дозволяє туристичним підприємствам Закарпаття функціонувати у звичному режимі. Більш того, зростання попиту дозволило покращити фінансову спроможність. Актуальним залишається питання кадрового забезпечення сектору, але воно було гострим і раніше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ткаченко Т. І. та ін. Аналітичне дослідження втрат туристичної індустрії від війни в Україні: аналітичний звіт з науково-дослідної роботи. Київ, 2023. 105 с. URL: <https://nto.ua/assets/files/ntou-library-war-%D0%86mpact-analysis.pdf> (дата звернення: 30.08.2024).

2. Публічний звіт Голови Державного агентства розвитку туризму України Мар'яни Олесків за 2023 рік. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2023/zvit_DART_2023.pdf (дата звернення: 30.08.2024)

3. Динаміка податкових надходжень по областях за перше півріччя 2024 року. ДАРТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovih-nadhodzen-ro-oblastyah-za-pershe-pivrichchya-2024-roku> (дата звернення: 30.08.2024)

4. Квасній Л.Г., Гонак І.М., Пецух А.О. Вплив війни на підприємства рекреаційно-туристичної сфери в Україні: стратегії адаптації та відновлення URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bcd14f99-999e-41d8-81c8-0c57abf7d3fb/content> (дата звернення: 30.08.2024)

5. Щука Г.П., Несторишин І.В., Медвідь Л.І. До питання про розвиток воєнного (військового) туризму в Україні. Інфраструктура ринку. 2024. Вип. 80 (Прийнято до друку).

6. Косик В.С., Зігунов В.М., Зігунова І.С. Розвиток туристичного бізнесу в регіоні в умовах війни. Інфраструктура ринку. 2023. Вип. 75. С. 227–231. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure75-41>

7. Рейманн М., Корнус О., Паланг Х., Корнус А. Особливості розвитку туристичної діяльності у Сумській області в умовах війни та перспективи на майбутнє. Наукові записки СумДПУ ім. А.С. Макаренка. Географічні науки. 2023. Вип. 2 (4). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7711685214>.

8. Зарубіна А., Сіра Е., Демчук, Л. Особливості туризму в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022 Вип. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14>

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ І МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ І
ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ»**

Збірник тез

Автори опублікованих тез несуть повну відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації. Переклади і передруки дозволяються лише за згодою автора.

Підп. до друку __.__.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс New Roman
Тираж 100 прим. Зам. 34.

Луцький національний технічний університет
43018 м. Луцьк, вул. Львівська, 75